

BcA. Martin Šíp

VÝCHODISKA PRO DRAMATICKOU VÝCHOVU NA ZŠ

Oponentní posudek diplomové magisterské práce

Martin Šíp si pro svou diplomovou práci zvolil téma, které je mu velmi blízké, resp. přímo vychází z jeho praxe učitele dramatické výchovy a anglického jazyka na konkrétní devítileté základní škole (ZŠ Chmelnice na Praze 3). Svou práci člení do dvou celků:

a) popis východisek a zdrojů pro dramatickovýchovnou práci na základní škole, a to na příkladu konkrétní výše zmíněné ZŠ;

b) rozbor 12 realizovaných lekcí (či projektů složených z více lekcí), které sám vytvořil (6), spoluvytvořil (4), případně adaptoval (2) pro svou práci.

Důležitou částí práce jsou také **přílohy**, které zahrnují jednak scénáře (popisy) většiny analyzovaných lekcí (není zřejmé, proč 3 položky chybí), jenu prozaickou textovou předlohu a text ŠVP předmětu Mediální a dramatická výchova ZŠ Chmelnice.

Celkově je za textem čitelná velmi kvalitní, tematicky široká, nápaditá a promyšlená praxe diplomanta, bohužel se do podoby předložené práce, magisterské diplomové práce, propisuje chabě.

Autor má pro sebe dobře utříděné úvahy o faktorech, které ovlivňují výstavbu a vedení lekce dramatické výchovy. Z práce je velmi znatelná hluboká zkušenost z praxe. Hezký je např. výčet otázek, na které se učitel musí pokoušet odpovědět při plánování lekce (viz str. 20).

Mnoho pasáží práce působí jako nepropojené výpisky z odborné literatury, z přednášek a vlastní pokusy o popisy a definice. Bylo by potřeba hledat více zdůvodnění, proč jsou kladeny právě v takovém sledu, jaké tvrzení mají podepřít (např. Málo zdůvodněný je výběr konkrétních dílčích technik využívaných příběhovým dramatem – viz str. 27 –, přitom je za nimi opět čitelná autorova zkušenost z praxe.)

Logika kontextu některých citací je stěží pochopitelná (např. str. 17.). Objevuje se i citace převzatá, tedy citovaná z odborné publikace, v níž byla citována, což by se v odborném textu vyskytovat nemělo (viz str. 25).

Některé definice, o které se autor pokouší, jsou zavádějící nebo dokonce zjednodušující, až chybné, např. definice pohádky na str. 28.

Některá tvrzení jsou do práce převzata v podobě nepromyšlených automatizmů, např. „*V dramatické výchově má pohádka výsoštné postavení pro práci s dětmi a mládeží [..]*“ (str. 28) – „mládež“ v onom tvrzení by bylo potřeba vysvětlit, pokud v textu skutečně měla být uvedena.

Autor zná dobře skupiny dětí, s nimiž pracuje. Dokáže je popsat z hlediska úhlů pohledu relevantních pro práci se skupinou. V popisech se projevuje jeho pedagogická zkušenost, empatie a vztah k žákům jako k rovnocenným komunikačním partnerům.

Jako praktik se autor projevuje i v popisech prostorů pro výuku DV, přesně mapuje, co je a není vhodné. Současně sám uvádí, že učí v klasické školní třídě a doplňuje, jak s takovým (spíše nevýhodným) prostředím nakládat.

Nedopracovaně působí kapitola č. 1 – Dramatická výchova, RVP a ŠVP ZŠ Chmelnice. Zde autor uvádí, že ŠVP školy obsahuje vyučovací předmět Mediální a

dramatická výchova, dále popisuje obor dramatická výchova a jeho dělení na 1. a 2. období 1. stupně a 2. stupně, ale ve škole je vyučovací předmět přitom vyučován pouze ve 3., 6. a 7. ročníku (viz str. 120) – z textu není zřejmé, kdy autor píše o RVP a kdy o ŠVP:

Druhá část práce věnující se – jak autor sám uvádí – rozboru konkrétních realizovaných lekcí je poněkud problematická. Rozbory nejsou rozbor v pravém slova smyslu, jde spíše o kusé popisy lekcí a komentáře k vybraným krokům / částem lekce. Každá podkapitola věnovaná rozboru jedné lekce / souboru lekcí obsahuje:

- 1) **základní informace** o lekcí, kde jsou uváděny mj. i hlavní cíle lekce. Byť v první části práce autor uvádí, jak je vhodné cíle formulovat a podotýká i výhodnost formulací v podobě „*proměny chování žáků*“ a uvádí konkrétní slovesné formulace, dočteme se mnohdy v úvodu lekcí, že jedním z hlavních cílů je např.: *porozumění básně, porozumění čteného textu* (nadto správná česká formulace vyžaduje vazbu se 3. pádem, tj. porozumění básni / čtenému textu), formulačně podivuhodně zní např. „*Cílem této lekce je vytvořit komunikaci mezi patními a sedacích kostí, jejich vzdálenost a možné vzájemné ovlivňování a objevování jednotlivých kostí.*“ (str. 44)
- 2) **bodový scénář lekce**, který ale sám o sobě čtenáři příliš nenapoví – celou lekci je potřeba si nastudovat z příloh, které se tak stávají dominantní částí práce a je otázkou, mají-li být až v přílohové části; při čtení popisu lekcí v kontextu bodového scénáře se mnohdy nedaří propojovat jednotlivé kroky, např. u lekce Deštník na str. 43 je popisovaná jedna z hlavních aktivit „*co by mohl říkat deštník*“, ale bodový scénář ji vůbec nezahrnuje. V tomto ohledu se zdá být struktura textu problematická. Přitom řada popisovaných momentů lekcí je skutečně pozoruhodných, jen se čtenář obtížně dobírá toho správného kontextu.
- 3) „**rozbor**“ **lekce**, který je ve většině případů jen málo podrobný, mnohdy formulačně nepřesný a nepřehledný a je minimálně vázán na konkrétní realizaci lekce s konkrétní skupinou dětí, což je škoda (byly by vhodné příklady konkrétních situací, konkrétních řešení nastalých nepředpokládaných okamžiků atd.). Nezodpovězeny zůstávají pozoruhodné momenty lekcí, např. proč autor volil pro jednu z lekcí nekvalitní literární předlohu, když o ní sám konstatuje, že jde o „*brakovou literaturu*“ (viz lekce Žižkovská herdekbaba Pepina a literární předloha Pavla Vrány a konstatování ze str. 41) – jsem přesvědčena, že má autor volbu sám pro sebe dobře vyargumentovanou a bylo by cenné, kdyby tyto důvody postihl i v předložené práci. Při rozboru některých lekcí dokáže s odstupem kriticky nahlédnout, jak se podařilo při realizacích naplnit původně zamýšlené cíle (např. u výstavby divadla ve výchově Karlovo N(n)ové M(m)ěsto navrhuje také úpravy, které by původnímu tvaru prospěly.)

Celkově je potřeba podtrhnout pestrost námětů, které autor pro lekce dramatické výchovy zpracovává (impulzem pro tvorbu lekcí jsou mu vedle prozaických textů např. básně, lidové písně nebo třeba životopis Marie Curie-Sklodovské). Všechny lekce prezentované v práci jsou kvalitní, nápadité a promyšlené.

Po jazykové stránce je práce špatná: nejde jen o množství překlepů, gramatických a pravopisných chyb (a to i v prepisech citovaných pasáží), ale také o stylistické neobratnosti a lexikální nepřesnosti, které svědčí o nezkušenosti diplomanta v psaní odborných textů obdobného charakteru. (Změna singuláru v plurál v průběhu věty, lexikální novotvary typu „třízení“ vs. „třídění“; časté spřežení vazeb typu: „*První byl náš vztah a názor k Žižkovu.*“; tvary slov ve větách přímo hýří pádovou disharmonií typu: „*Naše snaha byla vykreslit Žižkov viděného očima dětí jako místo, kde žijí.*“; nelogické větné konstrukce vzniklé zřejmě při změně původních formulací, např. cituji: „*Jednotlivé specifické podoby práce s příběhem v dramatické výchově využívá i vlastní, specifické dílčí metody práce.*“ str. 27.) Někde lze jen těžko rozlišit, zda jde o jazykovou či odbornou formulační nedostatečnost, např. na str. 42 je uveden jeden z hlavních cílů lekce „*seznámit žáky s technikou*“. Množství jazykových chyb a nedostatků zásadně narušuje čtenářský komfort.

V závěru práce autor píše: „*V práci jsem se snažil o shrnutí hlavních bodů, které jsou určující pro tvorbu lekcí pro předmět dramatická výchova na základní škole.*“ (str. 66) Domnívám se, že specifika výuky dramatické výchovy na základní škole práce explicitně formuluje málo. Velmi správně autor konstatuje, že: „*Neustálá reflexe vlastní práce pedagoga byla, je a bude jednou ze záruk kvalitně vedené dramatické výuky i na základních školách.*“ (s. 67) Je to ale obecné tvrzení, které platí o práci, kteréhokoliv pedagoga bez ohledu na vyučovaný předmět či instituci.

V seznamu odborné literatury se objevuje téměř výlučně literatura dramatickovýchovná, bylo by vhodné doplnění literaturou z oblasti pedagogiky a vývojové psychologie.

Práce je vcelku logicky členěná, ale její jednotlivé části jsou propracované spíš skromně. Řada podkapitol se vlivem nepropracovanosti stává nepřehlednými a argumentace někdy působí z hlediska logiky i používané terminologie neobratně.

Co do pedagogické dramatickovýchovné práce čitelné za textem se jedná o práci vynikající, co do zpracování nasbíraného materiálu jde bohužel o práci průměrnou až podprůměrnou.

Doporučuji práci k obhajobě. Navrhuji hodnocení D.

Gabriela Zelená Sittová
22. 8. 2019

Otázky:

Mohl byste v několika bodech shrnout specifika výuky dramatické výchovy na základní škole?

Jaké konkrétní výhody / nevýhody má taková práce?

Mohl byste na konkrétním příkladu / konkrétních příkladech rozvést své know-how, jak pracovat se skupinou, která má dramatickou výchovu povinně (je tím nějak ovlivněna volba látky, metod, technik, stylu vedení, cílů jednotlivých lekcí atp.)?

Proč jste se rozhodl pracovat ve dvou případech s literární předlohou Pavla Vrány, kterou sám považujete za nekvalitní?